

Bc. Lenka Žalmanová, Deníky legionářů. Diplomová práce, Katedra historie FPE ZČU v Plzni 2014, 91 str. + 44 obrazových příloh.

Již úvodem svého recenzního posudku konstatuji, že se jedná o vynikající diplomovou práci. Přečetl jsem ji jedním dechem od první stránky do poslední, což normálně až tak poctivě nedělám. Autorka Lenka Žalmanová dokázala vytěžit z deníků a záznamů svých pradědečků, Václava Žalmana (+1980 v Manětíně) a Petra Podrázského (+1941 Mauthausen) ne-li maximum, tak určitě optimum pro vytvoření působivé monografie o osudech dvou mladých Čechů, vojínů habsburského mocnářství, tedy „v cizích službách“ (jak to trefně vystihl v deníku sám Václav Žalman). Nepovažuji ani za nutné vypočítávat a chválit podrobně formální klady (jako důkladný poznámkový aparát, pečlivě provedené seznamy literatury, pramenů a příloh apod.). Chci však vyzdvihnout stylistickou obratnost a zároveň osobní zaujetí, se kterou dokázala slečna Žalmanová včlenit kurzívou odlišené citace z deníků do plynulého vyprávění životních osudů, čili vylíčit „malé lidské osobní dějiny“ na pozadí velké historie oné „velké války“ (první světové, o které se oba zmínění protagonisty diplomky své vnučky mysleli, že bude poslední).

Kouzlu napsaných vzpomínek jsem podlehl i já a o to více litoval, že moji oba dědečkové si své zážitky z první světové války nezapsali a ani já jsem se v mládí nedonutil je zapsat sám na základě jejich vyprávění. Je něco až mystického na okolnosti, že oba Lenčiny pradědečkové narukovali na vojnu ve stejném roce 1915, sdíleli i podobné zážitky a postoje a názory (výrazně vlastenecké a protirakouské) a dokonce bojovali ve stejném čase a prostoru na východní frontě, aniž by se potkali (potkali se vůbec později?). A jistě by je nepadlo, že nejen přežijí ty strašné útrapy, ale že po téměř stu letech jejich zápisky (zázrak už v tom, že se tyto navzdory válečné anabázi dochovaly) završí jejich pravnučka svá vysokoškolská studia právě diplomovou prací postavenou na jejich vzpomínkách. Pročtením a zažitím zmíněné posuzované práce jsem si sám jen utvrdil i názory (sdílené i mými prarodiči) o rakouské monarchii (dnes nekriticky obhajovaném a vychvalované). I když těžiště práce je zaměřeno na „velkou válku“, zajímavé jsou i další osudy obou mužů a jejich postřehy. Fascinovaly mne zápisky VŽ z doby heydrichiády „*atentát na Heydricha se prý nepovedl, pachatelé jsou ještě na svobodě, Češi svorně doufají jen, aby je nechytli*“ – kdyby je četl nějaký udavač, Gestapo by asi zlikvidovalo celou rodinu!). O to otřesnější je, že vlastenecká národní jednotka byla po 1948 zničena komunisty, osudy VŽ jsou toho dokladem. Mimochodem o panu Václavovi Žalmanovi vím již dlouho, dokonce jsem se s ním seznámil coby mladý milovník historie a památek Manětínska a později nás se studenty provázel i na manětínském zámku. Ale o jeho bouřlivějších osudech a o poválečné komunistické perzekuci jsme se dověděl až nedávno z tisku a o jeho válečném deníku se dosud vůbec nevěděl. Recenzent by měl také něco kritizovat: snad jen si měla autorka důkladněji svůj text přečíst (zbytečně chybičky se vloudily, např. s. 16 „dobitých územích“, i když asi ta území byla nejen dobytá, ale i dobitá). Doporučení: určitě by to chtělo diplomovou práci zveřejnit tiskem, třeba i na pokračování v nějakém historickém sborníku, ale hlavně by měly být záznamy s kritickým komentářem vydány jako edice (i kdyby to rodina pořídila vlastním nákladem?). A co jsem postrádal – byl rodokmen obou pradědečků až k autorce LŽ. Původně jsem chtěl napsat obvyklý věcný

posudek o několika formálních odstavcích a nakonec mně z toho vyšlo poměrně citově zaujaté zamyšlení (díky autorce za příjemné?, to ne, spíše fascinující večerní čtení, ze které ovšem občas mrazí, a to nejen mrazem z ruských plání...). Formální závěr ovšem musí být: ***práci doporučuji k obhajobě s hodnocením „výborně“.***

Profesor PhDr. Jan Kumpere, CSc., Katedra historie FEP ZČU v Plzni, recenzent

